

**WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO
I PROGRAM JEGO REALIZACJI
W SZKOLE PODSTAWOWEJ IM. JÓZEFY JABCZYŃSKIEJ
W WYSOKIEJ
NA ROK SZKOLNY 2023/2024**

1. Główny cel realizacji orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego w szkole podstawowej:

- 1) **W oddziałach przedszkolnych doradztwo zawodowe jest realizowane na zajęciach edukacyjnych** prowadzonych zgodnie z przyjętymi programami wychowania przedszkolnego.
- 2) **Celem orientacji zawodowej w klasach I–III** jest wstępne zapoznanie uczniów z różnorodnością zawodów na rynku pracy, rozwijanie pozytywnej i pro aktywnej postawy wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zainteresowań oraz pasji.
- 3) **Celem orientacji zawodowej w klasach IV–VI** jest poznawanie własnych zasobów, zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami i rynkiem pracy, kształtowanie pozytywnej i pro aktywnej postawy uczniów wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych i wychowawczych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zdolności, zainteresowań oraz pasji.
- 4) **Celem doradztwa zawodowego w klasach VII–VIII** szkoły podstawowej jest przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania kariery i podejmowania przy wsparciu doradczym decyzji edukacyjnych i zawodowych, uwzględniających znajomość własnych zasobów oraz informacje na temat rynku pracy i systemu edukacji.

2. Realizatorzy działań w szkole:

Wszyscy członkowie rady pedagogicznej zaangażowani są w realizację działań związanych z doradztwem zawodowym. Współpracują one z rodzicami uczniów przy realizacji programu wraz z WSDZ. Dyrektor odpowiada za organizację działań związanych z doradztwem zawodowym. Koordynacją realizacji programu WSDZ na dany rok szkolny zajmują się wychowawcy klas.

3. Zadania wychowawców klas w związku z realizacją programu:

- 1) systematyczne diagnozowanie zapotrzebowania uczniów na działania związane z realizacją doradztwa zawodowego;
- 2) opracowywanie we współpracy z innymi nauczycielami, w tym z koordynatorem ds. doradztwa zawodowego programu realizacji doradztwa zawodowego oraz koordynowanie jego realizacji, od 1.09.2023 r.;
- 3) wspieranie nauczycieli w zakresie realizacji działań określonych w programie,
- 4) realizowanie działań wynikających z programu.

4. Zadania nauczycieli (w tym nauczyciele edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej) w związku z realizacją programu:

- 1) określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia dzieci/uczniów;
- 2) eksponują w trakcie bieżącej pracy z dziećmi/uczniami związku realizowanych treści nauczania z treściami programu orientacji zawodowej programu doradztwa zawodowego,
- 3) współpracują z wychowawcami klas w zakresie realizowania zajęć orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego dla uczniów;
- 4) prowadzą koła zainteresowań, zajęcia dodatkowe;
- 5) organizują w sali przedszkolnej i edukacji wczesnoszkolnej kąciki zawodoznawcze;
- 6) współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie działań związanych z doradztwem zawodowym.

5. Nauczyciele, wychowawca w świetlicy szkolnej:

- 1) włączają w zajęcia realizowane w świetlicy szkolnej treści z zakresu orientacji zawodowej;
- 2) organizują w sali kąpiki zawodoznawcze;
- 3) rozpoznają i wspierają w rozwoju zdolności i uzdolnienia uczniów;
- 4) wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w wyborze kierunku kształcenia i zawodu;
- 5) udzielają uczniom informacji o możliwościach korzystania z usług doradcy zawodowego.

6. Nauczyciel bibliotekarz:

- 1) współpracuje z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- 2) opracowuje, aktualizuje i udostępnia zasoby dotyczące doradztwa zawodowego;
- 3) włącza się w organizowane przez szkołę i instytucje zewnętrzne wydarzenia z zakresu doradztwa zawodowego.

7. Podstawą działania jest Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego, który wskazuje na kluczowe zagadnienia oraz propozycje działań dostosowanych do potrzeb uczniów, szkoły i środowiska lokalnego.

Jakie są zadania WSDZ:

- 1) zapoznanie uczniów z koncepcją uczenia się przez całe życie i rynkiem edukacyjnym,
- 2) wspieranie ich w poznawaniu świata zawodów i rynku pracy,
- 3) inspirowanie do dokonywania samooceny i poznawania własnych zasobów,
- 4) udzielanie pomocy w nabywaniu umiejętności planowania i podejmowania decyzji.

8. Formy realizacji zadań:

- 1) diagnozowanie predyspozycji uczniów (zainteresowania, mocne słabe strony) przez wychowawców oraz pedagoga,
- 2) zajęcia służące określeniu predyspozycji psycho - edukacyjnych, doskonalące umiejętności komunikacyjne i interpersonalne, podczas godzin z wychowawcą oraz zajęć doraźnych z pedagogiem,
- 3) zajęcia przygotowujące uczniów do planowania ścieżki kariery zawodowej, z doradcą zawodowym,
- 4) kształcenie umiejętności redagowania dokumentów aplikacyjnych, ankiet, formularzy, na zajęciach lekcyjnych,
- 5) stworzenie i udostępnienie uczniom, rodzicom i nauczycielom bazy informacyjnej szkół ponadpodstawowych, przez wychowawców szkół i pedagoga,
- 6) organizowanie spotkań z przedstawicielami różnych zawodów, przez wychowawców klas i pedagoga,
- 7) propagowanie idei wolontariatu poprzez Wolontariat szkolny i jego opiekunów,
- 8) udział w organizowanych dniach otwartych, targach edukacyjnych itp., inicjowane przez wychowawców, przy pomocy rodziców uczniów,
- 9) przeprowadzanie rozmów indywidualnych z uczniami i rodzicami, przez doradcę zawodowego oraz wychowawców w trakcie dni otwartych szkoły,

10) współpraca z poradniami i innymi instytucjami, w miarę potrzeb, inicjowana przez wychowawców klas oraz pedagoga.

9. Metody i techniki pracy doradczej adresowane do uczniów:

- 1) badanie (diagnoza) zapotrzebowania na działania doradcze prowadzone w szkole (wywiad, kwestionariusz ankiety),
- 2) zajęcia warsztatowe (grupowe) służące rozbudzeniu świadomości konieczności planowania własnego rozwoju i kariery zawodowej, umożliwiające poznanie siebie i swoich predyspozycji zawodowych,
- 3) warsztaty doskonalące umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej i współdziałania w grupie, radzenie sobie ze stresem,
- 4) udostępnianie informacji o zawodach, szkołach,
- 5) spotkania z przedstawicielami różnych zawodów,
- 6) prowadzenie kółek zainteresowań dla uczniów,
- 7) udzielanie indywidualnych porad uczniom,
- 8) organizowanie wycieczek.

10. Metody w poradnictwie grupowym podczas zajęć z wychowawcą, zajęć z doradcą zawodowym:

- 1) aktywizujące problemowe – burza mózgów, dyskusja,
- 2) metoda dramy – inscenizacje i odgrywanie ról,
- 3) metody testowe (kwestionariusze, ankiety, testy),
- 4) metody audiowizualne – filmy edukacyjne, zasoby Internetu i programy multimedialne, prezentacje multimedialne,
- 5) treningi umiejętności społecznych, mini wykłady, pogadanki,
- 6) techniki: plastyczne, wzmacniające myślenie krytyczne oraz strategiczne (np. analizę SWOT), kwestionariusze, wywiady, gry i zabawy.

11. Działania doradcze realizowane są w ramach:

- 1) zajęć z wychowawcą,
- 2) lekcji przedmiotowych,
- 3) zajęć z doradztwa zawodowego,
- 4) zajęć pozalekcyjnych, w tym w świetlicy szkolnej,
- 5) wycieczek, wyjść zawodoznawczych,
- 6) indywidualnych konsultacji,
- 7) pomocy psychologiczno- pedagogicznej.

12. Działania kierowane do rodziców:

- 1) organizowanie spotkań informacyjno-doradczych z doradcą zawodowym w szkole;
- 2) inicjowanie przez wychowawców klas, kontaktów z przedstawicielami instytucji działających na rynku pracy;
- 3) prowadzenie konsultacji dotyczących decyzji edukacyjno-zawodowych uczniów;

- 4) informowanie o targach edukacyjnych;
- 5) udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych (między innymi poprzez: stronę www szkoły, tablice informacyjne, e-dziennik);
- 6) włączanie rodziców w szkolne działania związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym.

13. Działania kierowane do uczniów:

- 1) udzielanie porad i konsultacji indywidualnych;
- 2) prowadzenie zajęć grupowych związanych tematycznie z obszarami: poznawanie własnych zasobów; świat zawodów i rynek pracy; rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie; planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno--zawodowych;
- 3) pomaganie uczniom w przygotowywaniu teczek „portfolio”;
- 4) aranżowanie sytuacji sprzyjających poznawaniu własnych zasobów np. poprzez udział w konkursach, przygotowywanie określonych zadań na zajęcia przedmiotowe, udział w organizowaniu uroczystości szkolnych;
- 5) określanie potencjału edukacyjno - zawodowego;
- 6) prowadzenie kół zainteresowań;
- 7) organizowanie spotkań z przedstawicielami instytucji rynku pracy;
- 8) stwarzanie okazji do udziału w wydarzeniach takich jak np. targi edukacyjne;
- 9) umożliwianie udziału w spotkaniach informacyjnych z przedstawicielami szkół ponadpodstawowych;
- 10) umożliwienie udziału w spotkaniach z absolwentami szkoły (prezentacje ścieżek rozwoju edukacyjno-zawodowego);
- 11) organizowanie spotkań z przedstawicielami zawodów;
- 12) organizowanie spotkań z inspirującymi osobami (pasjonatami, autorami innowacyjnych rozwiązań – młodymi ludźmi, którzy odnieśli sukces zawodowy);
- 13) organizowanie wycieczek zawodoznawczych;
- 14) umożliwienie dostępu do informacji edukacyjno-zawodowej poprzez strony internetowe szkoły, tablice informacyjne, e-dziennik;
- 15) organizowanie zajęć w świetlicy związanych z orientacją zawodową,
- 16) organizowanie kącików zawodoznawczych, np. w świetlicy szkolnej, w salach edukacji wczesnoszkolnej;
- 17) organizowanie imprez o charakterze zawodoznawczym, np. konkursy, festiwale czy prezentacje zawodów;
- 18) umożliwianie uczniom udziału w tzw. lekcjach zawodoznawczych organizowanych przez szkoły ponadpodstawowe zawodowe;
- 19) udostępnianie materiałów multimedialnych (np. gier edukacyjnych, filmów i innych e-zasobów) ułatwiających samopoznanie, podejmowanie decyzji edukacyjnych i zawodowych.

14. Zasady ewaluacji WPDZ:

Ewaluacja służy ocenie skuteczności funkcjonowania programu doradztwa zawodowego w szkole, w tym wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego i odnosi się do wszystkich działań, skierowanych do uczniów do rodziców i nauczycieli .

Z końcem roku szkolnego zostanie przeprowadzona ankieta skierowana do wszystkich adresatów WSDZ. Opracowanie wyników badania zostanie przedstawione na zebraniu Rady Pedagogicznej i stanie się podstawą do ewaluacji WSDZ na kolejny rok szkolny.

15. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ W RAMACH WSDZ NA ROK SZKOLNY 2022/2023:

Obszar 1. Systematyczne diagnozowanie zapotrzebowania poszczególnych uczniów na informacje edukacyjne i zawodowe oraz pomoc w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej.

Lp.	Opis działania	Sposób realizacji	Osoby odpowiedzialne	Czas realizacji
1.	Diagnoza zainteresowań i predyspozycji osobowościowych wśród uczniów klas VII.	Dokonanie diagnozy podczas zajęć z doradcą zawodowym i w ramach godzin z wychowawcą.	Wychowawcy klas	X-XI 2023 r.
2.	Spotkanie informacyjne podczas spotkań z rodzicami VII-VIII	Poinformowanie rodziców o Wewnątrzszkolnym Systemie Doradztwa zawodowego	Wychowawcy klas.	IX.2023 r.

Obszar 2. Gromadzenie, aktualizacja i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych właściwych dla danego poziomu kształcenia.

Lp.	Opis działania	Sposób realizacji	Osoby odpowiedzialne	Czas realizacji
1.	Informowanie uczniów sposobach rozwoju i promowania swoich umiejętności i talentów	Stworzenie gazetki ściennej zawierającej informacje dot. instytucji rozwijających zdolności i talenty uczniów, ścieżkę wyboru przyszłej szkoły, zawodu.	doradca zawodowy Koordynator ds. doradztwa zawodowego	Rok szkolny 2023/2024
2.	Opracowanie i zgromadzenie informacji oraz materiałów dla uczniów, rodziców i nauczycieli	Uaktualnienie danych o szkołach. Zgromadzenie informacji na temat zawodów. Udostępnienie materiałów diagnostycznych oraz scenariuszy zajęć.	Wychowawcy klas, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zawierciu	XI-VI 2023/2024

Obszar 3. Prowadzenie zajęć przygotowujących uczniów do świadomego planowania kariery i podjęcia roli zawodowej.

MODUŁ: POZNANIE SIEBIE

Lp.	Opis działania	Sposób realizacji	Osoby odpowiedzialne	Czas realizacji
1.	Zebranie informacji dotyczących zainteresowań uczniów, ich umiejętności i uzdolnień.	Tematyka zajęć w klasach VII: 1. Poznajemy swoje zainteresowania. 2. Jaki jestem? Określamy swoje cechy charakteru i temperamentu. 3. Moje mocne i słabe strony. 4. Moje wartości-kotwice kariery. 5. Znaczenie pracy w życiu człowieka.	Doradca zawodowy	Rok szkolny 2023/2024

		6. Moja przyszłość- rozpoznajemy swoje predyspozycje zawodowe. 7. Poznajemy grupy zawodów. 8. Poznajemy system edukacji zawodowej w Polsce. 9. Zawody w moim najbliższym otoczeniu. 10. Zawody przyszłości.		
		Tematyka zajęć w klasach VIII: 1. Moje aspiracje i potrzeby. 2. Jaki jestem? 3. Zawody a rynek pracy. 4. Trendy na rynku pracy. 5. Edukacja formalna. 6. System rekrutacji do szkół. Harmonogram rekrutacji. 7. Jak złożyć podanie do szkoły ponadpodstawowej. 8. Planowanie wyboru ścieżki edukacyjno-zawodowej. 9. System wsparcia w wyborze szkoły i zawodu. 10. Mój świadomy wybór.	Doradca zawodowy	Rok szkolny 2023/2024
MODUŁ: WIEDZA O ZAWODACH I RYNKU PRACY				
Lp.	Opis działania	Sposób realizacji	Osoby odpowiedzialne	Czas realizacji
1.	Spotkania z przedstawicielami różnych zawodów.	1. Ogłoszenie na e-dzienniku o prowadzonej w szkole akcji zapraszania rodziców jako przedstawicieli różnych zawodów. 2. Ogólnopolski Tydzień Kariery. 3. Organizacja dnia „Zawodoznawczego i Pasji”.	wychowawcy klas, doradca zawodowy, Koordynator ds. doradztwa zawodowego	X – VI 2023/2024 III.2024 II.2024
2.	Wprowadzenie pojęcia „praca”, „zawód”, „rynek pracy”. Informacje dot. podstawowych grup zawodowych	1. Podczas zajęć przedmiotowych, udostępnianie informacji o zawodach charakterystycznych dla danego przedmiotu.	Wychowawcy klas, nauczyciele przedmiotów. Wychowawcy oddziałów przedszkolnych	XI – VI.2023/ 2024

		2. Wycieczka do zakładu pracy/firmy. 3. Zajęcia warsztatowe w klasach VII i VIII prowadzone przez pracownika P P-P	Koordinator ds. doradztwa zawodowego, wychowawcy klas Pracownik P P-P w Zawierciu	Rok szkolny 2023/2024 Rok szkolny 2023/2024
3.	Poznanie ofert edukacyjnych szkół branżowych z województwa	Udział w Festiwalu zawodów 2024 w Koszęcinie	Koordinator ds. doradztwa zawodowego, wychowawcy klas	Rok szkolny 2023/2024

MODUŁ: PLANOWANIE PRZYSZŁOŚCI ZAWODOWEJ

Lp.	Opis działania	Sposób realizacji	Osoby odpowiedzialne	Czas realizacji
1.	Wprowadzenie pojęcia system edukacji i informacji dot. szkół ponadpodstawowych w regionie.	1. Konsultacje z rodzicami. 2. Spotkania z przedstawicielami szkół ponadpodstawowych: <i>„Co wiem o szkołach ponadpodstawowych w swoim regionie”.</i> 3. Udostępnianie informatora na tablicy doradztwa i stronie internetowej szkoły.	Koordinator ds. doradztwa zawodowego, wychowawcy klas, doradca zawodowy, pracownicy szkół ponadpodstawowych	X-VI 2023/2024

Obszar 4. Koordynowanie działalności informacyjno-doradczej prowadzonej przez szkołę.

Lp.	Opis działania	Sposób realizacji	Osoby odpowiedzialne	Czas realizacji
1.	Stała kontrola prawidłowości przebiegu zadań.	1. Sprawozdanie z realizacji zadań.	Dyrektor szkoły, koordinator ds. doradztwa zawodowego	Raz w roku szkolnym 2023/2024
2.	Informowanie o Wewnętrzny Szkolnym Systemie Doradztwa Zawodowego poprzez internet	1. Umieszczenie dokumentu WSDZ na stronie internetowej szkoły.	Doradca zawodowy, administratorzy strony.	X 2023

Obszar 5. Współpraca z innymi nauczycielami tworzeniu i zapewnieniu ciągłości działań w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego.

Lp.	Opis działania	Sposób realizacji	Osoby odpowiedzialne	Czas realizacji
1.	Konsultacje	Grupy wsparcia dla nauczycieli, dzielenie się doświadczeniem.	Doradca zawodowy.	IX-VI.2023/2024 Wg. potrzeb

TREŚCI PROGRAMOWE Z ZAKRESU DORADZTWA ZAWODOWEGO DLA KLAS I-VI SZKÓŁ PODSTAWOWYCH

Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla klas I-III szkół podstawowych

1. Poznanie siebie

Uczeń:

- 1.1 opisuje swoje zainteresowania i określa, w jaki sposób może je rozwijać;
- 1.2 prezentuje swoje zainteresowania wobec innych osób;
- 1.3 podaje przykłady różnorodnych zainteresowań ludzi;
- 1.4 podaje przykłady swoich mocnych stron w różnych obszarach;
- 1.5 podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i opisuje, co z nich wynikało dla niego i dla innych.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- 2.1 odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- 2.2 podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w bliższym i dalszym otoczeniu oraz opisuje podstawową specyfikę pracy w wybranych zawodach;
- 2.3 opisuje, czym jest praca, i omawia jej znaczenie w życiu człowieka na wybranych przykładach;
- 2.4 omawia znaczenie zaangażowania różnych zawodów w kształt otoczenia, w którym funkcjonuje;
- 2.5 opisuje rolę zdolności i zainteresowań w wykonywaniu danego zawodu;
- 2.6 posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- 3.1 uzasadnia potrzebę uczenia się i zdobywania nowych umiejętności;
- 3.2 wskazuje treści, których lubi się uczyć;
- 3.3 wymienia różne źródła wiedzy i podejmuje próby korzystania z nich.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

- 4.1 opowiada, kim chciałby zostać i co chciałby robić;
- 4.2 planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując na podstawowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
- 4.3 próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio z jego osobą.

Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla klas IV-VI szkół podstawowych

1. Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

- 1.1 określa własne zainteresowania i uzdolnienia oraz kompetencje;
- 1.2 wskazuje swoje mocne strony oraz możliwości ich wykorzystania w różnych dziedzinach życia;
- 1.3 podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i ocenia swoje działania, formułując wnioski na przyszłość;
- 1.4 prezentuje swoje zainteresowania i uzdolnienia wobec innych osób z zamiarem zaciekawienia odbiorców.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- 2.1 wymienia różne grupy zawodów i podaje przykłady zawodów charakterystycznych dla poszczególnych grup, opisuje różne ścieżki ich uzyskiwania oraz podstawową specyfikę pracy w zawodach;
- 2.2 opisuje, czym jest praca i jakie ma znaczenie w życiu człowieka;
- 2.3 podaje czynniki wpływające na wybory zawodowe;
- 2.4 posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;
- 2.5 wyjaśnia rolę pieniądza we współczesnym świecie i jego związek z pracą.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- 3.1 wskazuje różne sposoby zdobywania wiedzy, korzystając ze znanych mu przykładów, oraz omawia swój indywidualny sposób nauki;
- 3.2 wskazuje przedmioty szkolne, których lubi się uczyć;
- 3.3 samodzielnie dociera do informacji i korzysta z różnych źródeł wiedzy.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

- 4.1 opowiada o swoich planach edukacyjno-zawodowych;
- 4.2 planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując szczegółowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
- 4.3 próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio lub pośrednio z jego osobą.

TREŚCI PROGRAMOWE Z ZAKRESU DORADZTWA ZAWODOWEGO DLA KLAS VII I VIII SZKÓŁ PODSTAWOWYCH

1. Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

- 1.1 określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;
- 1.2 rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe);

- 1.3 dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej informacji o sobie wynikających z autoanalizy, ocen innych osób oraz innych źródeł;
- 1.4 rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno-zawodowych;
- 1.5 rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- 1.6 określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji;
- 1.7 określa własną hierarchię wartości i potrzeb.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- 2.1 wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając kwalifikacje wyodrębnione w zawodach oraz możliwości ich uzyskiwania;
- 2.2 porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców;
- 2.3 wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy, z uwzględnieniem regionalnego i lokalnego rynku pracy;
- 2.4 uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka;
- 2.5 analizuje znaczenie i możliwości doświadczania pracy;
- 2.6 wskazuje wartości związane z pracą i etyką zawodową;
- 2.7 dokonuje autoprezentacji;
- 2.8 charakteryzuje instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej, w tym instytucje rynku pracy.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- 3.1 analizuje oferty szkół ponadpodstawowych i szkół wyższych pod względem możliwości dalszego kształcenia, korzystając z dostępnych źródeł informacji;
- 3.2 analizuje kryteria rekrutacyjne do szkół ponadpodstawowych w kontekście rozpoznania własnych zasobów;
- 3.3 charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaformalnej i nieformalnej;
- 3.4 określa znaczenie uczenia się przez całe życie.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

- 4.1 dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym;
- 4.2 określa cele i plany edukacyjno-zawodowe, uwzględniając własne zasoby;
- 4.3 identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy;
- 4.4 planuje ścieżkę edukacyjno-zawodową, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów.